

2007.09.20.
Gallai Sándor

<http://europa.eu.int>

Integrációs szintek

0. preferenciális vámövezet (kölcsönös kedvezmények)
1. szabadkereskedelmi övezet:
 - belső vámok leépítése
 - kifelé önálló vámpolitika
 - befelé könnyítés**EFTA**
2. vámunió (közös vámpolitika)
3. közös piac [→ common/single market!]
 - négy tényező szabad áramlása (munka(erő), tőke, áru, szolgáltatás)
 - gazdasági határok megőrzése
4. egységes piac
 - korlátok megszűnése (fizikai – határ; technikai – minőségi előírások; adminisztratív – nincs vám, hanem adó)
5. gazdasági unió
 - egységes monetáris politika
 - harmonizált gazdaságpolitika
6. politikai unió
 - egységes közigazgatás
 - kül- és belpolitika

Európai egység gondolat

- Saint-Pierre abbé (monarchia)
- Immanuel Kant (köztársaságok)
- Victor Hugo: Európai Egyesült Államok
- 1926. első kongresszus (Páneurópai Unió mozgalom)
 - Richard Kalergi
 - vám- és politikai határok lebontása
 - gyarmatok közös hasznosítása
 - közös pénz
 - konföderáció
- 1930. Ortega y Gasset: A tömegek lázadása
 - összeurópai intézmények szükségessége

Az integráció motivációi

1. politikai tényezők
 - I. vh. után: pacifikálás, Európán belüli egység
 - **NSZK** integrálása (egyenrangú partnerként)
 - kommunizmus feltartóztatása [→ Spanyolo., Portugália]
2. gazdasági okok
 - interdependencia
 - nemzetközi együttműködés (IMF, IBRD, GATT, OEEC)
 - újjáépítési nehézségek, folyófizetési deficit, USD hiány

Az integráció kezdetei

1948. Brüsszeli együttműködési egyezmény és kölcsönös segítségnyújtási paktum /Benelux-államok, Nagy-Britannia, Franciaország./

1948. Benelux Vámunió

1950. párizsi tárgyalások (német-kérdés)

1951. Párizsi Szerződés → ESZAK (1952.) /NSZK és Olaszország is/

1952. Európai Védelmi Közösség tervezetének aláírása (Párizs)

pl. közös hadsereg → francia vétó (1954.)

→ Nyugat-Európai Unió → NATO

1957. Római Szerződések → EGK

→ Euratom

Az integráció bővítése

alapítók: Franciaország, NSZK, Olaszország, Benelux-államok

első bővítés

1973. Írország, Dánia, N-Br.; Norvégia: nem
csatlakozási kérelmek a '60-as években

1960. EFTA

1967. Charles **de Gaulle** bukása után

második („déli”) bővítés

1981. Görögország.

1986. Spanyolország, Portugália

→ baloldali hatalomátvétel megakadályozására

1982. Grönland kilépési kérelme → 1985.

harmadik („északi”) bővítés

1995. Ausztria, Finnország, Svédország / népszavazási sikerek sorrendjében ☺/

Norvégia: újabb *nem* a népszavazáson

1990. NSZK+NDK egyesítése → Németország. (nem volt külön csatlakozási kérelem)

dél-keleti bővítés (2004-2007)

- kétkörös csatlakozási tárgyalások ('98. luxembourgi hatók; 2000.)
- Málta, Ciprus (görög fele) + Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Szlovákia, Szlovénia
- 2007: Bulgária, Románia

további bővítés (?)

- Macedónia (2005-től tagjelölt)
- Horváto. (2004-től tagjelölt)
- Törökország. (kérelem: 1987; 1999-től tagjelölt)
- tárgyalások kezdete: 2005.
- '87-ben Marokkó is ☺

A gazdasági integráció fázisai („mélyülés”)

1965. (1967.) Egyesítési Szerződés: EGK + ESZAK + Euratom = Európai Közösségek

↓ ↓
1. 2.

1: megállapodás

2: hatályba lépés

1968. Vámunió

1978 ('79). EMS és ECU

1991-92-93. Maastrichti Szerződés (→ EMU)

1992 ('94). Portói Szerződés: Európai Gazdasági Térség (EFTA + EK → kereskedelmi politika harmonizálása)

1993. *egységes piac*

1999 (2000). euró bevezetése (opt-out: N-Br., Dánia; alkotmányos mulasztásban van Svéd. – mert az újonnan jött tagoknak kötelező bevezetni az eurót /erre az ösztönzés: Konvergencia Program/ → szükséges, hogy fenntartható állapot legyen: **maastrichti kritériumok**; Görögo.: csalással oldotta meg)

Politikai fordulópontok

1965.('67) Egyesítési Szerződés → EK

1967. Luxembourgi Kompromisszum:

vétójog / tagállam ↔ többségi döntés bevezetése

franciák vitája

végül: nemzeti érdek sérülése esetén leveszik a napirendről, de csokorba

gyűjtik (**package deal**) + többségi döntés bevezetése

1985. Schengeni Egyezmény:

belső határok leépítése

külső határok megerősítése

2 év stabil állapot / feltételek

1986.('87) Európai Egységokmány

Európa Tanács (minősített többség; együttműködési eljárás; politikai együttműködés)

1991.('93) Maastricht → EU 3 pillére

- kül- és biztonságpolitika

- bel- (rendőrségi) és igazságügyi együttműködés

- állampolgárság

- EP erősítése

- együttdöntés

- szubszidiaritás elve

1997. Amszterdam → együttdöntés bővítése, schengeni anyag beemelése [Schengen acquis¹]

→ joganyag újraszámozása

2000. Nizza → intézményreform: egy ország, egy biztos (Bizottság; szavazati súlyok; minősített többség; megerősített együttműködés; európai jogok chartája; „többsebesség” Európa elve)

2001. Laeken → európai „hadsereg”; alkotmányozó konvent²

¹ a schengeni rendszerhez kapcsolódó megállapodások és joganyag egésze

² gyűlés

2004. Alkotmányról szóló szerződés → 2005: május 29. franciák & június 2. hollandok elutasítják a ratifikálást

Az integráció értelmezései

- hogyan, miért jött létre?

- mi mozgatja?

- (neo)funkcionalizmus
 - magától megy előre (tovaterjedés)
 - automatikus spill-over
 - nem befolyásolható és nem kiszámítható
- kormányköziség
 - nemzetállami primátus
 - kormányközi alkudozás → közös döntés
- liberális kormányköziség
 - racionalis döntésekbe vetett hit
 - belső preferenciákkal rendelkeznek (nincs külső nyomás)
 - nemzeti-vezetői fix preferenciák
 - konvergálás = kormányközi alkudozás, preferenciák ütközése
 - racionalis választások sorozata
- neoinstitucionalizmus
 - nem csak a „kézzel fogható” intézmények
 - szabályok, eljárások + racionalis döntések
 - egyensúlyi intézmények a kölcsönös előnyökért
- szociológiai institucionalizmus
 - informális szabályok és szokások, melyek hatással vannak az egyéni

preferenciákra

- történeti institucionalizmus
 - növekvő megtérülési ráta
 - intézmények hatása a szereplőkre / preferenciákra
- konstruktivizmus
 - egyéni preferenciák nem adottságok, hanem a környezet (társadalmi normák)

hatása

- egyéb megközelítések
 - fókuszban az EU-politika
 - EU mint politikai rendszer: kormányzás mikéntje, közpolitikai eredmények

.....

1.) input = követelés

döntéshozók = kormányzati aktorok

output = kötelező érvényű szakpolitikák

elválasztott hatalmi ágak (de több szervezet; nemzeti szervezetekre való támaszkodás)

föderalizálódás – központi és állami szint / Parlament: alsó- és felsőház /

- kettős képviselet

- alkotmányosan megosztott hatalom (van, ami csak Brüsszelre, van ami csak a tagállamra vonatkozik)

2.) kormányzástan megközelítés: EU mint politikai interakciók hálózata

- magán- és közszereplők nem hierarchikus hálózata
- kormány nélküli kormányzás
- többszintű kormányzás: szakpolitikai közösségek és hálózatok sokasága

Közösségi jog

- ami közös: államok közötti szerződések eredménye
- különbségek
 - nemzetközi jog
 - jogalanyai az államok
 - államközi viszonyok szabályozása
 - EU-jog
 - saját intézményei + jogalkotási eljárásai és jogforrásai vannak
 - saját másodlagos jogforrások döntő szerepe
 - jogalanyai: államok és természetes és jogi személyek (állampolgáira is kötelező, közvetlen hatályú)

A jogrend részei

- közösségi intézmények és szakpolitikák
- önálló jogrend
- részek: tagállamok hatáskörei és feladatai
 - a döntéshozatal módja
 - közösségi intézmények és hatáskörük
 - a jog egységes értelmezését és alkalmazását biztosító garanciális elemek

A jogrend forrásai

*Acquis Communautaire*³

³ francia nyelvű kifejezés, szó szerint "közösén elért" dolgokat, a bevett magyar fordítás szerint "közösségi vívmányokat" jelent. Az EU-tagállamoknak a közösségi ügyekkel foglalkozó szakemberei általában eredeti formájában, franciául használják minden nyelven (röviden csak *acquis-ként* – ejtsd "aki" – emlegetve), így vált az EU-zsargon részévé.

Tartalmi jelentése az [Európai Unió](#) teljes érvényes joganyagát foglalja magába, beleértve az alapvető szerződések érvényben lévő változatát (elsődleges joganyag), valamint az ún. másodlagos jogalkotás keretében keletkezett joganyagot, rendeleteket, irányelveket, döntéseket, beleértve az [Európai Bíróság](#) döntéseit és gyakorlatát, a [Közös Kül- és Biztonságpolitika](#) keretében elfogadott joganyagot, valamint az EU-nak más államokkal vagy egyéb nemzetközi jogi alanyokkal kötött szerződéseit és megállapodásait.

Az *acquis*-t az EU-hoz csatlakozó új tagállamoknak is el kell fogadniuk, elismerése és alkalmazása a belépés feltétele.

Egyes értelmezések szerint nem csak a kötelező joganyagot, hanem minden, az Európai Unióban elfogadott alapvetet, nyilatkozatot, egyezményt, határozatot is magába foglal, függetlenül attól, hogy az jogilag kötelező-e vagy sem.

Egyes becslések szerint a 2004-es nagy bővítés idején ez az érvényes joganyag mintegy 85 000 gépelt oldalt tett volna ki, ha egyszerre kinyomtatták volna.

- EU alapszerződései⁴ (elsődleges)
- közösségi intézmények által alkotott jogszabályok (másodlagos*)
- EB ítéletei és jogértelmezési gyakorlata
- EU által kötött nemzetközi egyezmények
- általános jogelvek

kormányközi konferencia → teljes egyetértés / tagállam
ratifikálás → aláíró tagállamok belső rendje szerint

* kötelező: rendeletek (regulation), irányelvek (directive), határozatok (decision ≠ resolution)
nem kötelező: ajánlás (recommendation), vélemény (opinion)

közösségi vs. belső jog

- elsőbbség elve
- előfoglalás elve
- közvetlen alkalmazandóság elve
- közvetlen hatály elve
- közvetett hatály elve

⁴ alapító, módosító, csatlakozási